

Selvitys pakotteisiin liittyen

Valtiovarainministeriö on antanut 21.3.2022 valtion virastoille ja laitoksille [ohjauskirjeen](#). Kirjeen tarkoituksena on selkeyttää Ukrainan sodan aiheuttaman tilanteen informointia ja säädöspohjaa sekä asetettujen pakotteiden toimeenpanoa ja ohjata yhdenmukaiseen menettelyyn valtion virastoissa toiminnan suunnittelussa ja ohjauksessa.

Ns. henkilöpakotteista annetussa EU:n asetuksessa 269/2014 on luettelo luonnollisista henkilöistä ja oikeushenkilöistä, yhteisöistä ja elimistä, joiden varat on jäädytetty. Julkisiin hankintoihin soveltuu artikla, jonka mukaan varoja ja taloudellisia resursseja ei saa asettaa pakotteiden alaisten henkilöiden saataville. Asetus kieltää kaikenlaisten varojen (eli minkä hyvänsä sellaisen kiinteän tai irtaimen, aineellisen tai aineettoman omaisuuden, jolla on taloudellista arvoa) luovuttamisen suoraan tai välillisesti pakoteasetuksessa listatulle taholle.

Listatulle henkilölle tai taholle ei tule tehdä minkäänlaisia maksuja. Listatulle henkilölle tai taholle ei myöskään tule luovuttaa varoja tai taloudellisia resursseja välillisesti. Välillisestä luovuttamisesta on kyse aina silloin, kun esimerkiksi varat luovutetaan ensi kädessä jollekulle toiselle, listaamattomalle taholle, kuitenkin niin, että ne saatetaan sen jälkeen tavalla tai toisella listatun tahon saataville tai hyödynnettäväksi. **Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että pakotteiden piirissä olevien tahojen omistuksessa tai määräysvallassa olevilta yrityksiltä ei voi hankkia tavaroita tai palveluita, eikä suorittaa sopimukseen perustuvaa maksua, vaikka sopimus olisi tehty ennen pakotteiden asettamista.** Myös pankit valvovat tätä osaltaan muun muassa maksujen välityksessä.

Yhteishankinnoissa voidaan katsoa, että taloudellisia resursseja luovutetaan välillisesti sopimusosapuolena olevalle työnantajayritykselle. Tämän vuoksi työnantajan tulee antaa työnantajaesityksessä vakuutus siitä, etteivät pakotteet koske sitä.

Työnantajan vakuutus pakotteista

1. Euroopan unioni (EU) ja Yhdistyneet kansakunnat (YK) ovat asettaneet ja saattavat tulevaisuudessa asettaa pakotteita tai rajoitteita lainsäädännössään tai toimielintensä päätöksillä. **Työnantaja vakuuttaa, että**

- a. edellä tarkoitettuja pakotteita ei ole asetettu*
 - i. Työnantajalle,
 - ii. Työnantajan hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenille tai määräys-, edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttäville henkilöille,
 - iii. Työnantajan välittömille tai välillisille omistajille, jotka omistavat yli 50 prosenttia yhteisön omistusoikeuksista tai sen osake-enemmistön
 - iv. sellaisille alihankkijoille, jotka osallistuvat tämän sopimuksen mukaisten tuotteiden tai palvelujen toimittamiseen,
 - v. kyseisten alihankkijoiden hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenille tai määräys-, edustus-, päätös- tai valvontavaltaa kyseissä alihankkijoissa käyttäville henkilöille, eikä
 - vi. kyseisten alihankkijoiden välittömille tai välillisille omistajille, jotka omistavat yli 50 prosenttia yhteisön omistusoikeutetuista tai sen osake-enemmistön
- b. Työnantaja ilmoittaa välittömästi sopimuksessa nimetyille tilaajalle, jos pakotteita asetetaan yhdellekään a kohdassa tarkoitettulle taholle ja
- c. tämän sopimuksen mukainen toiminta tai Työnantajan ja sen alihankkijoiden tuottamien tuotteiden tai palvelujen käyttö ei riko edellä mainittuja pakotteita.

Työnantaja antaa pyynnöstä viipymättä sopimuksessa nimetyille tilaajalle tiedot välittömistä tai välillisistä omistajistaan, alihankkijoistaan ja muista edunsaajistaan. Lisäksi Työnantaja sitoutuu ilmoittamaan viipymättä sopimuksessa nimetyille tilaajalle, jos hankintaan liittyvät suoritukset voivat välillisesti tai välittömästi päätyä pakotteiden kohteena olevalle taholle.

2. Sopimuksessa nimetty tilaaja voi irtisanoa tämän sopimuksen päättymään välittömästi joko kokonaan tai niiden tuotteiden tai palvelujen osalta, joihin pakotteet tai rajoitteet liittyvät, jos

- a. Euroopan unioni ja/tai YK asettaa Työnantajalle tai yllä kohdassa 1. a tarkoitetuille tahoille pakotteita tai
- b. hankintaan liittyvät suoritukset voivat välillisesti tai välittömästi päätyä taholle, jolle on asetettu tässä luvussa tarkoitettuja pakotteita.

3. Jos Työnantaja rikkoo näitä vakuutuksia, tilaajan on oikeus saada vahingonkorvausta rikkomuksesta aiheutuneesta välillisestä tai välittömästä vahingosta. Työnantajan korvausvastuu on enintään viisi (5) kertaa hankintasopimuksen laskennallinen arvo. Vastuunrajoituksia ei sovelleta, jos Työnantaja on aiheuttanut vahingon tahallisesti tai törkeällä tuottamuksella.

Työnantaja vakuuttaa työnantajan esityksessä yhteishankintakoulutuksesta, etteivät pakotteet koske työnantajaa tai sen edunsaajapiiriä.

**EU:n (2022) rajoittavien toimenpiteiden eli pakotteiden tehokasta täytäntöönpanoa varten antamien parhaiden käytäntöjen mukaan peruste, joka on otettava huomioon arvioitaessa, onko oikeushenkilö tai yhteisö toisen henkilön tai yhteisön omistuksessa, on yli 50 prosentin omistus yhteisön omistusoikeuksista tai sen osake-enemmistö. Jos kyseinen peruste täyttyy, katsotaan että oikeushenkilö tai yhteisö on toisen henkilön tai yhteisön omistuksessa. Ko. EU:n parhaissa käytänteissä on kuvattu kahdeksan perustetta, joilla puolestaan arvioidaan, onko oikeushenkilö tai yhteisö joko yksin tai muun osakkaan tai kolmannen osapuolen kanssa tehdyn sopimuksen nojalla toisen henkilön tai yhteisön määräysvallassa. Arvioinnissa riittää, että yksikin kriteereistä täyttyy, jolloin katsotaan, että oikeushenkilö tai yhteisö on toisen henkilön tai yhteisön määräysvallassa, ellei tapauskohtaisesti toisin osoiteta. Arvioinnin kriteereitä ovat mm. oikeus tai valtuus nimittää tai erottaa enemmistö hallinto- tai johtielinten jäseniä, muiden osakkaiden kanssa tehdyn sopimuksen perusteella on oikeus määrätä enemmistö hallinto- tai johtielinten jäsenistä, oikeus käyttää oikeushenkilön koko tai osaa omaisuudesta.*